

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva és vi-
dékre postai megküldéssel:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 — —
Negyed évre . . . 1 — 50 —
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetéseket
olcsón közlünk. — Kinyomtatás
díj minden hirdetésért 30 kr.

Nyílt-tér minden sorért 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
hova a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kiadóhivatal:
hová az előfizetési pénzek, hir-
detési kéziratok s díjak és a lap
szétküldésére vonatkozó felszó-
lamlások intézendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kéziratokat nem adunk vissza.
Bérmentellen levelet nem fogadunk e

Főszerkesztő:

Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

S. SZABÓ JÓZSEF.

Őszinteség és politikai morál.

Somogy, 1895. december 25.

Mindazon aggasztó tünetek közül, melyek társadalmi és politikai életünket elhomályosítják, legveszélyesebbnek tartom, hogy közéletünkben veszni indultak az őszinteség és a politikai erkölcsök.

Nem tartom veszélyesnek az erős pártküzdelmeket, nem a konzervatív irányt, ha a küzdelmeket őszinteség és erős meggyőződés jellemzi.

Nemcsak megengedhetőnek, hanem szükségesnek is tartom, hogy legyen erős magyar és nemzeti szellemű konzervatív párt.

De ilyenek elveken és valódi konzervatív elveken nyugónak kell lenni.

Azonban nálunk az a baj, hogy a jelszavak legtöbbször hazugok s nincs őszinteség az egyének-, és némely politikai pártokban.

Ez okozza a politikai morál hanyatlását.

Ki riadna vissza egy valódi magyar konzervatív párttól? ha az a mint Angolországban a nagy nemzeti és történelmi tradíciók konzerválása mellett a fokozatos haladást óhajtáná; oly párttól, mely midőn az ősök dicsősége s a nemzeti múlt emlékének kegyeletével van eltelve, egyúttal éles szemekkel a jövőbe tekint s a nemzet haladását, fejlődését annak ereje, nemzeti jellege tekintetbe vételével viszi előre?!

De nálunk a ki a konzervatív jelzöt használja, az titkon reakcionárius és ultramontán érzelmeknek hódol, s lelkét nem a nemzeti múlt dicsősége s fénye, nem a magyar fajnak idegen hatalmi befolyások elleni védelme melegíti, hanem osztályokra és felekezetekre kész bontani a magyar államot, hogy kaszterdekeiket elébe gördíthesse a nemzeti haladás mozdonyának.

Vagy mit szólunk a néppárt elnevezéséről?! mely minden inkább, mint a nép érdekéért küzdő, melyet reakcionárius főurak és papok alakítottak, mely minden eszközt, minden elemet kész harcra vinni a magyar állam önrendelkezési joga ellen, s midőn fölkelti a tömeg gyűlöletét s visszaél annak hiszékenységével s a legveszélyesebb szocializmus útjára lép.

Vagy mit szólunk a 48-as függetlenségi párt Ugron—Polónyi árnyalatáról, a mely gyűlöli a szabadelvű pártot azért, mert szabadelvű; harcot hirdet kormány

* Tárgyhalmaz miatt késett; de a benne nyilvánuló elvek ma is érdekesek.

s. Szerk.

és a közjogi kiegyezkedés ellen, azonban kész támogatni a 67-es alapon álló klerikális gróf Apponyi Albertet és nálánál is klerikálisabb pártját, kinek egyik vezértagja s előkelő zsurnalisztája aláírta az Ábrányi Kornél által kibocsátott felhívást egy konzervatív lap alapítása érdekében, holott tudhatta, hogy ezen lap háta mögött, ha létesülne, oly egyének állanának, a kiknek legkevesebb gondjuk lenne a közjogi alap megváltoztatására, hanem igen is egy feudál—ultramontán irány meghonosítására?!

Mindezek azt tanúsítják, hogy nálunk megdöbbentően hiányzik az őszinteség, s meggyengült a politikai morál.

Csuda-e, hogy midőn vezérlő férfiak- és pártoknál ily jelenségekkel találkozunk, hogy akkor a nép hitét veszti a felsőbb rétegek becsületességében és elvadul? -

Nem-e természetes folyamánya ezen jelenségeknek az; hogy a nép több helyen már semmit se ad a hazafias frázisokra, s vagy követi a gyűlölet sugallatát, vagy áruba bocsátja politikai jogát, szavazatát?!

Valóban elszomorító jelenség volt sok helyeken azt tapasztalni, hogy a mostani bizottsági tagok választásánál a nép egy részének szavazatát etetés-itatással vásárolták, hogy egyes uradalmak népszerűtlen közegei, részint etetés-itatással, részint a közigazgatási tisztviselők utasítása vagy közreműködésével választattak meg, — egyes helyeken a tisztviselők jóakarata vagy segédkezése — legalább mint én a somogy megyei bizottsági tagok választásának körülményeiről értesültem, — nem a szabadelvű férfiak érdekében történt, a mint az „Egyetértés”-ben megjelent közlemény is tanúsítja.

Másutt meg politikai kalandorok, becsületből kifogyott catilinaei existenciák a művelt osztály ellen lázították a népet, s mosdatlan szájjal nyilatkoztak a nép előtt a legkiválóbb férfiakról. Szóval legnehezebb helyzetük a becsületlen, független gondolkozású és szabadelvű férfiaknak volt.

És mikor megalakulnak a megyei bizottságok, részben az érdekesoportok creaturáiból, részben a hivatalos apparátus mozgásba hozatala folytán, miután a választott bizottsági tagok közül, oly kevés a független s önálló meggyőződéssel bíró egyén, akkor előáll a politikai hypocrata és jezsuitizmus s azt mondja, hogy „a megyék lejártak, túlélték magukat.”

De hát minálunk, mi nem járta le magát?! hát a parlamentarizmus az ország közönségének nagyobb része előtt

nem járta-e le magát?! hát a képviselői állás tekintélye nem sülyedett-e alá már a régi magaslatról?! vajjon a parlament dühöngői, botránycsinálói, a stréberek, a politikai nihilisták emelhetik-e a parlament tekintélyét, s megjavíthatják-e a politikai morált?!

Az őszinteség hiányával, a politikai erkölcsiség hanyatlásával együtt jár a családi élet tisztaságának, az erkölcsök szomorú corruptiója.

A magyar családi élet tisztasága volt a multban a nemzet és fajunk fennmaradásának legerősebb biztosítója.

Ma ez is szomorú jelenségeket mutat fel.

Nem szólok a fővárosról, a hol az orfeumok vígalmaiban leli a közönség nagy része örömet.

Hisz a fővárosokban világszerte annyi a képmutatás, felszín és hazugság!

A magyar főváros magyar sovínizta közönsége, a mely német színházat nem engedélyez, — német zengerájok, orfeumok sat. előadásában gyönyörködik.

Erkölcsei piszok, botrány minden időben volt, — de az immoralitás nem vitte bűnét a nyilvánosságra, a legelőkelőbb erkölcstelensége felett is pálcát tört a becsületlen közvélemény.

Ma közhivatalokban levő tisztviselők szemét hunynak az erkölcsiség elleni bűnök felett, házasságtörési dolgok mindennapiak, a nő férjet, a férj nőt cserél, mintha ruhaviseletről volna szó.

És a családi élet tisztaságának fogyatkozása, a társadalmi erkölcsök lazulása, ez a legmegdöbbentőbb jelensége korunknak.

Ez ellen kellene küzdeni a társadalom jobbainak s a kormánynak.

A kormánynak kötelessége volna ügyelni arra, hogy az állami, megyei, községi tisztviselők jó példával járjanak elő; nem engedni meg, hogy oly egyének nyerjenek alkalmazást, a kiknek magaviselete a közerkölcsiséget megsértette.

A vesztett csatákat, anyagi veszteséget egy derék nemzet hamar kiheverheti, de az erkölcstelenség megöli a nemzet életerejét.

Az erkölcsök tisztítását a társadalomnak kellene megkezdeni, mert erre a legbecsületesebb kormányférfiak is képtelenek, mert ők mindenütt nem lehetnek jelen, — közegeik olyanok, mint a körülöttük nyüzsgő társadalom, mely gyakran örül a pikáns dolgoknak.

A parlament pártjai legkiválóbb férfiainak is kezdeni kellene fogni a közerkölcsiség megjavítására.

Az egyházak lelkészeire is nagy és hazafias, sőt emberi feladat vár e téren.

Az új ezredév küszöbén gondoljuk meg, hogy tisztos ösök hagyták reánk e hazát, s meg kell szabadítani a nemzet fáját a kártékony férgektől.

Én bízom a protestáns lelkési kar magyarabb részének jóakarata- és kitartó munkásságában, hogy igyekeznek visszaállítani a protestáns családi élet puritán jellegét.

Nehéz napjainkban, a jobberzésűek összetartására van szükség, mert annyi az ellenségünk; a gazok a becsületesek ellen mindenütt szövetkeznek.

Csak a kötelességérzet, a lélek leküzdhetetlen sugalata bírja reá a becsületes férfit, hogy a harcba bele ne fáradjon, s kedvét el ne veszítse.

És mégis a nagyzás és hóbort, a zajos külső e korában is hiszem a jobb jövő közeledtét.

Hiszem, hogy a magyar nemzet többsége megszabadítja magát a képmutatók és hazugoktól, s a pénzkufárok, az erkölcstelen bestiák kiüzetnek a nemzet szentélyéből, s a tisztességnek meg leend majd elismerése.

Legyen üdv a magyaron az új ezredév küszöbén!

Andorka Gyula.

A szekularizáció.

Ezeréves történetünk utolsó lapját is bezártuk; ennek tanúsága szerint e hosszú évek alatt nemzetünk élt dicsőségteljes, élt igen szomorú napokat, s volt oly időszak, mely a teljes megsemmisüléssel fenyegette, a mikor a csákó és jézsuita kalap által teremtett temető halálcsendébe — csupán a költő hallathatta szavát: »fiain csak énekeljétek!« és ezek, mert tiltva volt nekik zengeni tetteket s a haza

szébb idejét — a halál dermedtségében fekvő nemzetnek — énekelék a feltámadás szavát: él még a sirfelett is egy remény! él még nemzetem Istene!

És mi a magyar vallásfelekezet tagjai, kik ez Istenben hittünk mindig, kik ezt, egyedül ezt imádni, sem a gályákon, sem a verpadon soha meg nem szüntünk — meghallgattunk: a magyar nemzet feltámadóit.

A nemzet fenntartás szent munkájából úgy a régmúlt, mint a közelebbi időkben bő rész jutott magyar protestáns felekezetünknek, s nyugodt önérettel mondhatjuk: megtettük, amivel tartozánk!

Alaptörvényeink jórészének kiküzdéséhez pusztán kard villogására volt szükség, és a mikor ellenségeink elfoglalták kőfalainkat, mi e törvények papir bástyáiba vonulva, ezekből megtudtuk védeni hazánk állami és politikai önállóságát; protestáns által állított nyomda, protestáns által irt elő magyar könyv — megőrizték a magyar nyelvet, s ezzel mert „nyelvében él a nemzet“ — megtarták a magyar nemzetet.

És a mikor azt mondták, hogy Magyarország csupán geográfiai fogalom, a mikor ez Árpád szerezte szent földet „Uj-Ausztriának“ kezdék nevezni, a mikor kard, szurony és verpad által csinált tabula rasan a reakció rendszerének felépítésére a durva katonai hatalomhoz társul szegődött a görbe pásztorbot — a legvérengzőbb rémuralom idején is felemelte szavát magyar felekezetünk, s az ő ellenszegülés lett az ország ujjaszületése; a protestáns egyházalkotmány megszüntetésének kísérletében jelte sirját az abszolutizmus.

Egyházipolitikai törvényeink nagy és fontos lépést képeznek ahhoz, hogy hazánk demokratikus elveken álló nemzeti állam legyen — e törvények behozatalában, becsületes részt vettünk, tudtuk, hogy áldozatot kell hoznunk, mint felekezetnek... meghoztuk. Tettünkért nem kértünk, ma sem kérünk jutalmat, s a mikor az 1848. XX. t. c. életbeléptetését, sürgetjük, kívánjuk, követeljük; a mikor felhívjuk a nemzetet, hogy e törvény életbeléptetésével teljesítse becsületbeli kötelességét — nemcsak

felekezeti, de nemzeti és hazafiúi érdek vezet bennünket.

Igen, mert hisszük, érezzük, sőt tudjuk misszióinkat, tudjuk, miszerint arra, a mit a haza minden igaz fia kell hogy kívánjon, arra, hogy Magyarország úgy törvényeiben, mint társadalmilag demokrata és nemzeti állam lehessen — szükséges magyar vallásfelekezetünknek nemcsak fennmaradása, de felvirágoztatása is, s hogy ez lehető legyen, — ha az 1848. XX. t.-c. hozva nem volna — azt a nemzetnek ma kellene meghoznia.

Valahára politikai napi lapjaink is éreztetik e törvény életbeléptetésének fontosságát, szükségét, halaszthatatlan voltát, s a „Magyar Hírlap“-ban György Endre oly kifogástalanul körvonalozza jogos és törvényes kívánataikat, hogy azokhoz sem hozzá adni, sem azokból elvenni valónk alig lehet; s a lapok közléséből látjuk, hogy államférfiaink egy része azon okból ellenzi az 1848. XX. t. c. életbeléptetését, mert az maga után fogja vonni a kath. klerus kezén levő nemzeti javak szekularizációját.

E cikkekre vonatkozólag György Endre szintén kifejté saját, igen helyes véleményét, de mindezekről eltekintve, kérdeznünk kell: a szekularizáció kérdése oly valami államférfiaink előtt, vagy legalább azok egy része előtt, mely miatt a nemzet adott szavát be nem válthatja?

A klerus kezén levő óriási nemzeti vagyongörbe kérdése — bármint óhajtják azt sokan halogatni, — előbb-utóbb meg fog oldatni, e megoldást nem mi protestánsok, de maga a klerus, ennek ultramontán része sietteti.

Samassa kezén jó ideig ott hagyná azt a nemzet, mindaddig, míg a jogos kézbe véteni az államisággal balaszthatatlanná nem teszik — de a Zelenyákok kezében e fegyvert jól felfogott érdekében tovább nem hagyhatja; nem hagyhatja még akkor sem, ha Magyarországnak egyetlen protestáns lakosa sem léteznék.

A feudalizmussal szövetkezett ultramontán klerus sietteti a szekularizációt, nem az 1848. XX. és ha ezelőtt félszázaddal alapos oka volt a nem protestáns Vukovitsnak nyilvánítani, „mert a kath. dacol minden közha-

TÁRCA.

A téli tárlat.

— Az „Örálló“ számára írta: ifj. Mitrovics Gyula. —

(Folytatás.)

Visszatérítők Leempoelsnek „A sors és az emberiség“ című allegóriája. Fent a koromsötét levegőben egy könyörtelen vonásu, erősen megvilágított fejet festett; ez a sors. Hajának és szakállának feketesége lassan-lassan a levegő sötétségében vész el. — A földről ezernyi-ezer kéz nyúl felé, mintha valamennyinek gazdája a vízbefulás kinjait szenvedné át. Egyéb nem látható a képen. Szeszélyes, izléstelen ötlet.

De ezek után itt az ideje, hogy a hazaiakra térjünk át. Kezdjük itt is a nagyteremben kiállított képeken. Ezek között a legfeltűnőbb az Eisenhuté „Mámorban“ címmel. Egy halványkék könnyű szövet foglalja el a képet egész kiterjedésében. Ennek a földön húzó végén nagy, halvány, és változatos színbe játszó, bazsarózsa nagyságu, felismerhetlen, de azt hiszem chrysanthemum virágok hevernek szerte-szélylyel s ezek között, velünk szemben, hosszában egy meztelen leány nyújtózkodik. A carnatio és az egész képnek a színhatása remek. A leány idomainak fiatalos, üde és szinte áttetsző testszíne összejátszik a lepelnek viszaszagárgott halavány kékségével s a virágok színével, ezek ismét a lepelével. De a képnek nincs semmi tartalma sem. A címet magyarázni, a tartalmat keresni szinte meg se próbáljuk. A színhatás keresése mellett másik cél, a női test szépségének festése lehetett. Ez szerencsésen sikerült is, de a sikert meglehetősen meggyöngítik azok a csúf és szinte szög-

letes körvonalak, melyeket a test idomai, a keresett és szeszélyes elhelyezés miatt mutatnak.

Eisenhut képével szemben van Mark Lajos nagy vászna, „A szerződésnélküliek.“ Színészek és színésznők, fiatalok és öregek változatos csoportja helyezkedett el egy hosszú asztal körül, úgy látszik valamelyik orpheum félreeső, oldalfülkéjében. A társulat nélkül maradt színészek némi kedvetlenséget árulnak el, de azért természetes könnyűvéruik nem hagyja elesüggedni őket s nem aggódnak valami nagyra a holnapi kenyéren. Csak egyik-másik arcán hagyott nyomot az az érzés, mely akkor veszi elő az embert, mikor nem tud mihez kezdeni, nem tud okos lenni. A kép baloldalán kilátás nyílik a terem tágasabb részébe, hol a közönség feje felett, a terem végén valami balett-előadást lehet látni.

A „Mámor“ felett van Ferenczynek egy tanulmánya: „Adám.“ Az ösembert akarja bemutatni, erőteljes vonásokkal, vastag izmokkal, még némi állatias kifejezéssel, inkább nyomott s szinte tagbaszakadt idomokkal. Velünk szembe fordúl. Lábai karjai hosszában érintik. Kezeit ökölre hajtva tartja. A természetes, ös-erő kifejezése akar lenni e kép. A napsütötte, szinte rezesharna test carnatiója, az erőteljes izmok, zömök idomok rajza egészen sikerült, de a kifejtett test többi részeivel éppen nincsenek arányban a szűk, s szinte lapos mell és keskeny vállak. Így a felső test egészen elgyengül és ez lerontja a kép hatását.

Kunfy Lajostól: „Tanulmány Jeremiás prófétához“ a prófétának bal felé haladó, ösz, de erőteljes alakját mutatja. Az arc kifejező, mutatja a lélek erejét, de klasszikus mintáinak hatása erősen érzik rajta.

A magyar-szerb festőnek, Ivanovits Pálnak „Albán korcsma“-ja a magyar művek-

nek egyik legkitűnőbbje. Alakjai életet, mesterkéletlen jókedvet s szinte természetes öserőt mutatnak. A mellett mindenik egyéni s mégis kifejezi a faji jellegét. Környezetének a rajza is igen jó, a koresma sötétje, és terhes, nehéz levegője egészen sikerült. Középen, keleties alacsony, kerek asztal körül ülnek és állnak a deli albán férfiak, handsárral, pisztolylyal hatalmasan fölfegyverkezve. Egyik a bort önti a szűknyaku üvegből, a másik valami jóízű ötleten mulat, vagy éppen maga termeli azt.

Szintén nagyobb igényű kép az Ipoly Sándoré: „Krisztus megléti a hitetlen Tamást.“ Jobboldalon körben ülő alakok közt van a hitetlen Tamás is. Az asztal közepén egy az alakoktól eltakart szegényes fényű lámpás világítja meg a kíváncsiak arcát. Helyökről felemelkedve, vagy előre hajolva néznek a baloldalt álló Krisztusra, ki fehér ruhát visel és saját égi fénye világítja meg. Ipoly a realis irány embere. A férfiak arca erőt, de némi durvaság mellett a lélek éberséget és egyszerű, de eleven értelmet mutat. A lámpás sárgás piros fénye megvilágítja az arenak realis hűséggel festett ráncait. Ez a csoport jól van festve, de máskülönben a kép compositója egészen hibás. Kétféle a világítás s már maga az, erősen megzavarja a képnek s hatásának egységét. Egyik fővárosi lap tárcakritikusa ugyan e hibát oly módon akarja meg nem lévőnek tekinteni, hogy úgy magyarázta, mintha a Krisztus alakjáról áradó fény világítaná meg a többi alakokat is. E felfogás egészen hibás — az erősebb kifejezést kerülni akarjuk — mert aki ránéz a profánalakokra, az rögtön tisztában van vele, hogy az ő arcukat megvilágító fénynek mivolta és forrása egészen más, mint azé, mely Krisztus alakját folyk körül. De más hibája is van. Az arcokból nem lehet kiolvasni, vajjon a jövővénynek csodás

talommal, minden törvényvel. Azért mert nagy birtokaiban elbizza magát; ma százszorta több okunk van ugyan ezt mondani s a nemzet többsége, az a világi elem, mely ma mindazt a terhet viseli, melyet a klérus kezén levő nemzeti vagyonnal kellene viselnie — öntudatra ébred és leszámol századok visszaéléseivel.

E visszaélések ellen lehetetlen, hogy a korszelleme fel ne lázadjon.

Igaz, Róma ma is elég nagy hatalom, elég merész, szembeszállni mindennel, mi az emberiség előhaladására vezet — de tudnia kellene a világtörténelem törvényét; „Semmi hatalomnak nem adatott meg, úgy belemarkolni a világrend kerekének küllőibe, hogy legyőzze a korszellemet.

Ujfalussy Béla.

Egyházi élet.

A budai református papválasztás. A budapesti református egyháztanács jan. 12-én este ülést tartott a budai papválasztás ügyében. Szász Károly püspök bemutatta a választók névsorát. Van 5565 szavazatképes egyháztag, kik közül egyházi adóját eddig 3300 fizette be. A bemutatott névsort tudomásul vették s vasárnap a szószékből az egyháznak bejelentették. Ugyanekkor bemutatta a püspök kétezer egyháztag folyamodványát, kik azt kérik, hogy a budai papságra Haypál Benőt, a volt budai helyettes lelkészt hívják meg. Az elnökség felvilágosító szavaira azonban a kérvény benyújtói kijelentették, hogy ők csak konstatálni óhajtották a közvélemény jelentékeny részének hangulatát s a választásba is szívesen bele mennek. Az egyháztanács így a választás mellett döntött, a mely valószínűleg március elején lesz. Haypál már Duna-Veacsére van rendelve helyettes lelkésznek, mert az egyházi törvény szerint senki sem tartózkodhat abban az egyházban, a melynek papi állására pályázni akar.

Fiume város képviselője jan. 11-én Gelléty elnök határozati javaslatát elfogadta, mely szerint Fiume választásuk el a zengmodrusi egyházmegyétől.

fényü alakja egészében keltette-e fel kíváncsiságukat, vagy csak a sebei? Pedig Tamást a sebek győzték meg. Azt se tudjuk, hogy melyik Tamás? és így nincs központja a képnek. Mindenütt keressük őt, kördezzgetve, mint a tréfás kép láttára, hol a macska? S ha még azt hozzá tesszük, hogy a férfiak kíváncsisága nagyon is profán és szinte utcai természetű, akkor azt hiszem, minden jót és minden rosszat elmondunk e képről.

Ugyancsak itt, a nagy teremben — mert még mindig ott vagyunk — láthatjuk a millenniumi festészet alkotásonk előre vetett árnyékát is. Két kép van a terem falain, melyek millenniumi megrendelések. Az egyik *Dudics Andoré* s azt a jelenetet ábrázolja, midőn a kir. biztos a tenger partján felolvassa Mária Theresiának az ország testéhez csatoló adomány-levelét. Jobboldalon a különböző magyar és francia diszruhákba öltözött copfos notabilitások, és a herold, balra egy pár hajó s a tenger látható. Szertartásos jelenet, melyben alig van valami élet, cselekmény és mozgalmasság. Az alakok a rakpart egy kis szögletébe vannak összehúzólván, szinte feltűnik az ember, hogy ha hátulról tolazkodni kezdenének, a cifra öltözött urak belepotyognának a tenger vizébe. A gazdag kostümökön kívül hiányzik e képről minden, ami a jelenet történelmi jelentőségét kiemelné, leszorult még a háttérre képező néptömeg is, mely talán e példát jelezhetné. Nincsen meg a tárlati hatás s kivált messze kilátás sem, mely már maga is kélfőn disponálná a néző lelkét. A szertartásos kép festője nehéz helyzetben van, de kétségen kívül tanulhatott volna Dudics a velencei doge palota képiről. Amazokban a helyzet minden nehézsége dacára is mennyire megnyilatkozik a teremtő lángelme, és e kép mennyire elmaradt tőlük! milyen üres és gondolat-szegény.

(Folyt. köv.)

A spanyolok utódai Mexikóban. *Tex-a-capá* mexikói helységben a bíróban megszemélyesült *isten parancsából* — a nép engedve az örült fanatizmusnak, hihetetlen kegyetlenséggel égetett el eretnek cím alatt 10 szerencsétlent. Házaikból kihurcolva a községi fogházba zárták, aztán az épületet rájuk gyújtották — ad majorem dei gloriam. A spanyolokat kiverhetik Amerika minden részéből, kiszoríthatják legutolsó állomásuk, az Antillák gyöngye — Kuba szigetéről is; de az a vad fanatizmus, melyet mint felfedezők beplántáltak, mint hódítók bekényszerítettek: nem fog hatalmukkal kivesszi az amerikai földről. A polgári szabadságot ismerik már utódaik s szeretik szinte a fejetlenség szélsőségeig, de a lelkiismereti szabadság! . . . ez ismeretlen lesz előttük. Pedig ez szenteli meg a polgári szabadságot, mely annak nemesítő hatása nélkül sokszor szabadossággá fajul. Ennek lehet tulajdonítani, hogy az amerikai spanyol és portugall eredetű költárságok nem tudják oly szolidan rendezni önmagukat, mint az angol származásúak, s a pártoskodás tépő-szaggató hatása alatt állanak.

A nagy-kállói ev. ref. egyház érdekében gazdag lelkésze, *Görömbei Péter* f. hó 5-én ünnepelte meg születési évének 50-ik, nagy-kállói papságának 20-ik évfordulóját. Ott voltak nála az egyház tisztviselői, a város notabilitásai, üdvözölték, jó kívánatokkal halmozták el őt. Tösztt tösztt ért, melyek közül a legnagyobb hatást Lukács Ödön esperesé érte el, azzal, melylyel szomszédját, a nagy-kállói realiskola igazgatóját, *Schurina Istvánt* — ki katolikus pap volt — köszöntötte fel, melyben azon óhajának adott kifejezést, vajha az egész országban minden pápista oly békeségben élne az ő kálvinista szomszédjával, mint ő, s oly baráti örömmel telt szívevel szoritanának kezét egymással mindég, mint — e pillanatban — ők. Hazafias dalok énekésében sem volt hiány, melyeket megelőzött ezen — mindnyájunk által ismert — szép énekünk énekése: „Szívem megaláztatván Te hozzád mégyek . . .” — A rokonokat, barátokat, tisztelőket a felkelő napnak sugarai szőlították távozásra.

A magyarhoni ág. hitv. ev. keresztyén egyház egyetemes theol. akadémiájának igazgatósága a következő felhívást bocsította ki: „Nagytszeteletű lelkész ur! Kedves testvérünk az Urban! Teljes tisztelettel és bizodalommal küldjük, ide mellékelt felhívásunkat az „Evang. Theologusok otthona“ ügyében.

Régi panasz, régi vád, hogy theol. akadémiánk egyoldaluan képez, hogy csak a theol. tudományt szolgálja, az egyházi élet követelményeire és érdekeire, a lelképásztori jellem kiképzésére pedig kellő súlyt nem fektet. Ha ez igaz, a mulasztás oka bizony nem a theol. akadémiában, hanem bennünk mindnyájunkban van, a kik theol. intézeteink fejlesztése s különösen a kifogésolt szempontból való kiegészítése érdekében eddig ugyszólván semmit sem tettünk.

Hát tegyünk, segítsünk a bajon! Teremtjük meg ezen és más egyéb, felhívásunkban részletesen felsorolt okokból az „Ev. theologusok Otthonát“.

Mi, közös lelkészi s theol. tanári helyi egyesületünk értekezletün meghánytuk-vetetük, előkészítettük s immár anyira megérlettük a dolgot, hogy kiléphetünk vele a nagy nyilvánosság, egyházunk hívó közönsége elé. Eddig tett lépéseinket s intézkedéseinket a theol. akad. kishizottság is örömmel vette tudomásul, sőt f. évi jan. 2-án tartott gyűlésében megadta nekünk az engedélyt arra is, hogy addig is, míg hivatalos uton valamely nagyobb szabású theol. internátust létesíthetnénk, ennek mintegy előzetes próbájaként 1896. szept. 1-én az ezredéves ünnep alkalmából megnyithassuk a mi szerény méretű kis Otthonunkat szegény sorsu, szorgalmas és jó magaviseletű theologusaink számára és egyszermind meghatalmazott, hogy a jelzett célból a közjótékonyasághoz, a jókedvű adakozókhoz fordulva, a gyűjtést megindíthassuk.

Nagytszeteletű lelkész ur, kedves testvérünk az urban! Mustármagból nő a terebélyes fa, porszemekből alakul a szikla, cseppenkől a

tenger! Alkossunk bármily kis, de életképes és áldásos intézményt — az mindegy, csak alkossunk! Mert a mi ev. egyházunkat nem a tehetetlenség, nem a szegénység, hanem a *tétlenség* és a *közöny* öli meg. Csodákat mivelhetünk minden téren, csak legyen hitünk!

A lelkész-képzés ügyénél fontosabb ügyünk nekünk nincs; ez eminens érdeke ev. gyülekezeteinknek. Ezen fordul meg sorsunk, jövőnk. Arra kérjük: kegyeskedjék erről hivat, az „Ev. theologusok Otthona“ ügyének a mellékelt felhívás kapcsán való megismertetése s meleg ajánlása útján meggyőzni s őket jókedvű adakozásra buzdítani. E végre, vagyis a hivatkozott felhívásunkat magának a gyülekezeteinek anyanyelvén is mellékeljük. Így van ez helyén a Krisztus egyházában. De minthogy a kegyes adományok intézményünk állandósítására biztos alapot nem nyújtanak, mert ma vannak, de meg lehet, holnap már elmaradnak, másodsorban és főképen oda irányul kérésünk: kegyeskedjék az „Ev. theologusok Otthona“ javára a gondozása alatt álló ev. gyülekezet részéről bármily csekély évi járulékot megajánlatni, általán oda hatni, hogy gyülekezete körében az eszme minél inkább elterjedjen és kedvessé legzen s hogy azok, a kik az Ur oltárára áldozni szoktak, alapítványokat tegyenek a szegény ifjuság javára is.

S végre midőn még jeleznek, hogy a célba vett intézmény tervezetere, vezetére s berendezésére vonatkozó szabályzatot később, a felsőbb hatósági jóváhagyás után szintén közléteendjük s hogy szükség esetén több gyűjtőívvel is szolgálhatunk, még arra is kérjük Nagytszeteletűségedet, kegyeskedjék a gyűjtéseket minél előbb megindítani s annak eredményéről bennünket f. é. március 15-ig értesíteni, hogy magunkat jőeleve tájékozhatassuk, s hogy Otthont 1896. szept. 1-én esetleg már nem csupán theologusainknak, hanem az *alsóbb fokú iskolába járó ev. tanulóknak* is nyithassunk, mert a kiszemelt épületben hely van elég.

Kérjük pedig mindezt annyival is inkább, mert az „Evang. theologusok Otthona“ a mint ez a mi felhívásunkból kitűnik, nem csupán ev. gyülekezeteinknek s általán egyházi hitéletünknek, hanem magunknak a *lelkészek, tanítóknak* is nagy szolgálatokat teend, halogy megvalósul.

Nagytszeteletű lelkész ur, kedves testvérünk az Urban! Nehéz idöket élünk. Maholnap még gyermekeinket sem lesz módunk neveltetni, iskoláztatni. Mely könnyebbség, mely megnyugvás lesz az, ha az anyagi gondokkal küzdő lelkészek és tanítók Pozsonyban beadhatják tanuló gyermekeiket az Otthonba, hol ingyen vagy legfeljebb évi 40—80 frtért el lesznek látva mindennel, sőt a hol a felügyelő tanár és a melléjük adott kiváló theologus nevelők szárnyai alatt szellemi s erkölcsi tekintetben is a legjobb — valóságos atyai gondozás alá kerülnek.

A kegyelem Istene engedje, hogy úgy legyen, hogy mit elkezdettünk, a jó ügyet végre is hajthassuk az Ő segedelmével! — Pozsony, 1896. január hó 2. A theol. akad. tanári kara nevében: dr. Masznyik Endre, igazgató-tanár.

A dunántúli püspök megválasztása végett a presbiteriumok január 6-ára tartoztak beadni szavazataikat. A felbontásnak január 15-én — tehát ma — kell megtörténni a székes-fejérvári ker. gyűlés határozata szerint. Nemsokára nyilvánvaló lesz tehát, — ha az első szavazás eredményre vezet: kit iltet a közbizalom a nagyérdemű Pap K. Gábor püspöki székebe.

Rác Kálmán nyiregyházai s. lelkészt, a bécsi egyetem ref. theol. fakultás licentiátusát, a *balsai* (szabolcsmegye) ref. egyház választotta *egyhangulag* lelkészévé.

A bécsi cs. és kir. egyetem ág. ev. theol. fakultásának új tanára. — Dr. Szederiny Zsigmondot, a nevezett fakultás rendes tanárát ő felsége tudvalevőleg a cs. és kir. hadsereg ág. ev. szuperintendensévé nevezte ki. A gyakorlati theologia így megürült tanszékére az osztrák vallás- és közokt. miniszter dr. Kwacsala János, volt pozsonyi liceumi, jelenleg dorpat (Jurjew) egyetemi tanárt hívta

meo. Ő azonban — egyetemi rendes tanár lévén (eltekintve 4000 rubel, azaz körülbelül 6400 frnyi fizetésétől) — a fakultási tanárságot el nem fogadta. Így a nevezett miniszter *Skalsky Gusztáv Adolfot*, s morvaországi *Gross-Lhota ág. ev. gyülekezetének* lelkészét nevezte ki.

Ujdonságok.

A debreceni függetlenségi kör, bálját, melynek az elvtársak nagy lelkesültséggel néztek elébe, f. hó 18-án tartja a „*Korona*” vendéglő dísztermében.

A nagyvárad postahivatalától egy *Hurray Emil* nevű Gömörmegyei Liste községben született, 26 éves nős ifju posta- és távirat tiszt, kit szorgalmas és pontos hivatalnoknak ismertek s életkorához viszonyítva elég gyorsan is emelkedett s ki most a vasúti postánál volt alkalmazva, sikkasztás miatt eltűnt. A, csak az eltűnés következtében kitűnt sikkasztás nem több, mint 1500 ft.

Országgyűlés.

Január 11.

Elnök: Szilágyi Dezső. **Jegyzők:** Hévízy J., Molnár A., Perczel B. **Kormány-résről** jelen: Bánffy D. br. min. elnök, Jósika br., Erdély S., Dániel E., Darányi I. miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök jelenti, hogy *Bornemissza Lajos* a földmívelésügyi biz. tagságról lemondott.

A tegnapi ülésben *Sima F.* és *Tisza István* közt kifejtett kölcsönös meghazudtolásért, mint imparlamentáris kifejezésekért a sorrend szerint először *Tiszát*, azután *Simát* rendutasítja.

Tisza I. a bázról bocsánatot kér (helyeslés jobbfelől); *Sima F.* szintén. (Helyeslés balfelől.)

Elnök: következik a naprend szerint a költségvetés folytatolagos tárgyalása, és pedig a *reulkezesi alap*.

Várady K. Minthogy nincs meggyőződve arról, hogy az alapok a törvény rendelete értelmében kezeltek, s nem tud belenyugodni a min. eln. ígéretébe, a tételt nem fogadja el.

Horánszky N. Bizalmatlanságból a kormány iránt — az alapot nem szavazza meg. (Helyeslés bal- és szélsőbaloldalon.)

Ugron G. Midőn ily nagy összeg — 200,000 frtról van szó, s az meg van támadva, a kormány felvilágosításának hiányozni nem volna szabad. A rendelkezési alapnak Magyarországon kiváló fontossága van, melylyel magyar érdekeket kell megvédelmezni. Míg arról meg nem győződik, hogy azt nem belpolitikai és pártcélokra használják: a tételt nem hajlandó elfogadni. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Pulszky Ágost. Ugron most nem a kellő tárgyilagossággal szölt. Azt természetesen találja, hogy az ellenzék a rendelkezési alapot nem szavazza meg, mert ez a kormány iránt bizalmi kérdés; de az is természetes, hogy a kormánypárt megszavazza. A külügyminiszter nem gördít akadályt a magyarok diplomáciai pályára lépése elé. Ugron a delegációban más-ként beszélt. A tételt elfogadja. (Helyeslés jobbfelől.)

Ugron G. hivatkozik arra, hogy a delegációban *Kálnoky* külügyminiszter politikáját egyedül bírálta. A hadügyi kormányral szemben kifejezte, hogy az önálló hadsereg alapján áll; de míg a törvény megváltoztatva nincs, nem kívánhatta a hadügyminisztertől, hogy mást csináljon, mint a mi a törvényben van. A törvény keretében bírálta a hadügyi költségvetést is, de előzékeny felvilágosítást nyervén, nem lehetett kiméltelen.

Wlassics Gy. min. a keleti akadémián a közjog s a magyar nyelv elért szép eredményére rámutat.

Szederkényi N. A közalapot nem állatva, hanem pártérdekben használják fel; a vidéki kormánypárti lapokat ífzetik, melyek az ellenzékét úgy támadják, mint a . . . dühös állatok.

Elnök figyelmezteti, hogy nem találta e a parlamentáris kifejezést.

Szederkényi N. Megengedi. — de csakugyan tajtékzó dühvel rohannak az ellenzékre. Ily felhasználás nem állami cél, hanem kortes-érdek. A tételt nem szavazza meg.

A ház a tételt 82 szavavattal 63 ellenében elfogadja.

A honvédek nyug- és segélydíjazása.

Kossuth Ferenc A nemzet megtagadná önmagát, ha a szabadság harcosait nem segítené. Arra kéri a min. elnököt, hogy tüzzön ki új batáridót a honvédigazolásra. Ne csak azon honvéd-özvegyek segélyeztessenek, kik már 1848-ban honvéd-feleségek voltak, hanem az összes honvéd-özvegyek, Allítsanak fel a vidéken másik menházat is; s egyetlen reszkető kezét se utasítsanak vissza segély nélkül.

Bánffy br. min. eln. biztató válasza után *Péchy T.* a segélyben részesülő honvédeknek a keresetadó alól való felmentését kéri.

Elnök a vitát berekeszti. A költségvetési vitát hétfőre halasztja. Szünet után *a kérvények tárgyalása.*

A kérvények 21. jegyzékéből a 105—150. folyó sz. a 45 vármegye kérvénye a *véderőtörvény 25. §-a ellen.*

Szász K. előadó: A kérvények tétessenek le a ház irattárába.

Nánássy Ö. Maga a hadügymin., is meg tarthatatlannak tartja a 25. §-t, a mint a hadügyminiszterium egyik rendeletéből látja. De Magyarországot nem lehet rendeletekkel kormányozni, hanem törvényes határozatokkal kell sérelmes helyzeteknek véget vetni. Ugron G. határozati javaslatát előre jelzi, melyet pártjával eleve is elfogad. (Helyeslés a bal- és szélsőbalon. Zaj a jobboldalon.)

Ugron G. Azt hangoztatták, hogy tisztekre van szükség; mért tagadják meg tehát a tisztí kinevezést. A tisztí vizsgáknál a legnagyobb akadályt a német nyelv képezi; aztán a kegyetlenségek is szaporítják a nehézséget. Határozati javaslatot nyújt be az 1889: VI. t.-c. 25. §-ának módosítása iránt oly értelemben, hogy az önkéntesek második évre való vissz.tartását megszüntessék.

Polónyi G. Halljuk az osztrákokat! *Hévízy I.* jegyző: Gr. *Apponyi Albert!* (Zajos derűtség.)

Apponyi A. (maga is nevet). *Polónyi G.* Tévedés van a dologban.

Apponyi A. A derűtséget keltő hangulatban kijelenti, hogy pártolja Ugron határozati javaslatát s ezt hasonló körülményezéssel indokolja, mint Ugron. (Zajos helyeslés bal- és szélső baloldalon.)

Fejérváry G. br. honvédelmi min. Védi a 25. §. fentartását és a hadsereg szellemét, melybe ha magyar szellemet akarnának behozni, akkor más szellemeket is be kellene hozni. (Hosszan tartó nagy zaj és mozgás a bal- és szélső balon) Gyalázat! Botrány! A kötelesség szellemének van ott helye.

Polónyi: Végre elárulta magát.

Ugron G. Amit a min. rendeletben elismert, azt akarják törvényesíteni. Azok a kudarcok, melyeket a multban az osztrák hadsereg szenvedett, — azért történtek, mert uem volt benne szellem: — a haza, a nemzet fogalma mely éppen a szerencsétlenség napjaiban, mikor a szubordináció, a fegyelem nem segít, a mikor többet kell tenni, mint a mire a kötelesség képes: áldozatra kész. A Lussinpiccolói napi parancsban hangoztatott osztrák szellem helye lehet az osztr. tartományokban toborzott csapatokban; de a magyarokéban csak magyar szellemnek van helye, mert ellenesetben a közös hadsereget össze kell törni, mert az a szellem ellenkezik a magyar király fogalmával, védelmezése pedig egy alkotmányos tételben — szegyen. (Hosszan tartó helyeslés és éljenzés a szélső balon.)

A ház az előadó javaslatát elfogadja, Ugron hat. javaslatát elveti.

Bernáth B. interpellációjára a francia országban fellépett faux rhytisma szőlőbetegség tárgyában *Darányi min.* választat tudomásul vették.

Ülés vége 2 óra után.

Január 13.

Elaók: Szilágyi D. **Jegyzők:** Schober E., Illyés B., Eszterházy K., Molnár A. **Kormány-résről:** Bánffy D. br., Jósika S. br., Dániel E., Darányi J., Josipovich J., Perczel D., Lukács L.

A szombeti jegyzőkönyv hitelesítése után **Elnök:** *Szivák J.* fehértemplomi mandátuma az igazoló bizottsághoz utasítottatik; *Köszeghy S.* girálti mandátuma végleg igazoltatik.

Dókus E. A horvát képv. megürült helyekre *Rajkovic S.*, *Tamasics M.* és *Popovic S.* a horvát tartomány-gyűlés által küldött képviselők végleg igazoltatnak.

Bánffy D. törvényjavaslatot terjeszt be a magyar korona és jelvényeinek a millen. ünnepélyek alatt való közszemlére tételéről. A millen. bizottsághoz utasítottatik.

A IV. és VI. bíráló bizottságba szavazás utján megválasztattak *Rohonyi Gy.* és *Terényi L.* Őt pere szünet után *Rohonyi Gy.* s a már régebben választott *Pulszky A.* az esküt leteszik. (Felkiáltások balfelől: az egész eskűnek semmi értelme nincs.)

A felségkörűli miniszteri tárca költségvetésénél.

Pázmándy D. kifogásolta a bécsi min. palotán a kétféjű sas. *Jósika min.* zajos elmentmondással felelte, hogy nem távolítja el, mert a liberalizmusban a türelmetlenségnek még látszatát is kerüli; bizik a magyar nemzet toleranciájában! *Sághy Gy.* után *Ugron* felel *Jósikának*, hogy itt nem a liberalizmus, hanem a közjog irányadó. A kétféjű sas osztrák címer. *Ostorozza* a demokrat Magyarországon a nemesi kiváltságok osztogatását, melylyel a nemzet erkölcsét megrontják, s csak a legfelsőbb protektorátusnak hizelegnek. *Beöthy A.*, *Horánszky N.* Ugront pártolják. *Eötvös K.*, *Kun M.* szintén a tétel ellen szólnak. *Bánffy br.* az épület átalakításakor kilátásba helyezi a kétféjű sas eltávolítását; addig a főbejárathoz odateszik a magyar cimert is. *Sághy* zárbeszéde után a tételt megszavazzák. Ülés vége 2 órakor.

Táviratok.

(Az „Órálló” eredeti közleménye.)

Országgyűlés jan. 14.

A horvát-tárcánál *Szederkényi N.*, *Beöthy A.* tárgyalták a horvát dolgokat. *Josipovich min.* védte a horvátokat. *Ugron G.* rámutatott mennyi előnyt, autonómiát nyertek tőlünk a horvátok 68-ban; de hálátlanok. *Josipovich* ismét védte őket. — A ház a költségvetést általánosságban elfogadta. Részletes tárgyalásnál *Tamasovich* horvát képv. hazafias beszédben tolmácsolta a horvátok ragaszkodását Magyarországhoz. A millenniumra elhozják bizalmukat, s kezefognak a magyarokkal. *Ugron G.* örömmel hallja a hazafias nyilatkozatot; sajnálja, hogy nem minden horvát így érez. A többség a horvát-tárca költségvetését megszavazta.

A belügyi tárcánál *Fluger K.* szász képviselő a közigazgatás javítását kérte. *Babó Emil* a választási visszaéléseket, jegyzék-meghamisításokat fejtegette. Hat. javaslatot adott be a főispáni állás felelősség melletti átalakítására, minősítéshez kötésére, a választási visszaélések meggátlása végett. *Bujanovich S.* a girálti visszaéléseket, csendőrség erőszakoskodásait, tisztviselők korteskedését hozza fel. *Kubinji G.* ezzel szembe a stomfai, nyitrai választásoknál a „Néppárt” fanatizálását vetette.

Budapest, január 14. (Az Órálló saját távirata.) *Ugron G.* tiszteletére tegnap bankettet rendeztek. *Bartha M.* Ugront felköszöntötte, melyrv Ugron remek tősztblan választotta, hogy lankadatlanul fog küzdeni nemzete szabadságaért. *Barthát* többen éltették. Más pártból is voltak jelen néhányan.

Tudomány.

Routgen würzburgi tanár új fotografálási módszerével, melynek különösen az orvosi működés terén nagy lövendőt ígérnek: a budapesti tudomány-egyetem fizikai intézetében beható kísérleteket tesznek s az eredményeket

a természettudományi társulat esütörtöki ülésében szándékoznak bemutatni, megfelelő ismertetéssel kísérve.

A budapesti tud.-egyetem tanácsa értekes adományban részesíti a kolozsvári ev. ref. theol. fakultást. A budapesti egyetem nagy könyvtárában ugyanis úgy a régi, mint az újabb szerzeményű művekből nagyon sok van olyan, melyek kettős példányban vannak meg. Most a budapesti egyetem tanácsa elhatározta, hogy minden dupla példányu műnek egy-egy példányát a kolozsvári ev. ref. theol. fakultás könyvtárának ajándékozza. Oly határozat ez, melyet nem lehet eléggé méltányolni és meghálálni. Az egyetemi tanács szép tette fölötté négy mértékben föllendíti az új, még kezdő intézetnek már eddig is derék bibliothekáját. Örömmel látjuk e határozatban mindkét egyetemünknek elismerését az erdélyi egyházkerület theol. fakultása irányában.

Dr. Pecz Vilmosnak, a kolozsvári tud. egyetem Budapestre kinevezett tanárának helyére a classica-philologiai tanszéken — mint értesülünk — dr. Csengery János egyetemi magántanárt és mintagimnáziumi tanárt fogják kinevezni, a ki a második felévben már meg is kezdte előadásait a kolozsvári egyetemen.

Tanügy.

Pestalozzi születése 150-ik évfordulója. Pestalozzi Zürichben született 1746. január 11-én. Eleinte teológiára készült, de azután a jogra tért át. 1775-ben nevelőintézetet alapított, de nem volt a vezetéséhez elég ügyessége, azért öt esztendő múlva megszűntette. Nagy szükségben élt azután, a mely csak akkor oszlott el, a mikor irodalmilag kezdett munkálkodni. Megjelent „Lionhardt és Gertrud” című könyve, a melynek roppant sikere volt. 1792-ben Németországba utazott és megismerkedett Klopstockkal, Wielanddal, Herderrel, Jacobival és Goethevel. A francia köztársaság diszpolgárának választotta s lelkesedéssel támogatta a kis svájci testvér-köztestársaság ügyét. Svájcban több intézetet alapított, de nem volt adminisztratív tehetség, a miért sorra feloszlottak. Akkor Hertenben átvette egy nevelő- és tanítóképző intézetnek a vezetését. Intézete híres lett, tanítványai mint tanítók elkerültek Madridba, Nápolyba és Pétervárra és Fichte benne és működésében az emberiség újjászülésének kezdetét látta. Pestalozzi meghalt Bruggban 1827. február 17-ikén.

Politikai szemle.

Belföld.

A kvóta felemelése kísért. A kiegyezésnek egyik, s talán legfőbb követelése osztrák részről, hogy Magyarország eddigi hanyada a közös ügyeket képező költséghez járulásában, emeltessék. Az osztrákok e követeléseket épen azzal indokolják, a mivel magyar-részről nemcsak megcáfolni, sőt ellenkezőleg leszállítását indokolni lehet: ti. Magyarország közgazdasági előhaladásával. Nem tekintve azt, hogy Ausztria milyen haladást tett e tekintetben, hanem csak Magyarország ezen téren való fejlődését, s előhaladását: azt kell mondanunk, hogy ketszéken kívül történt fejlődés, történt előhaladás; de az bizonyára nem azon bódogító összeköttetés: eredménye, melyben Ausztriával vagyunk; nem is azon segítség, melylyel Ausztria testvérként istápot a századokon keresztül, által okozott elmaradottságunkból kiemelkedésben. Nem! Magyarország fejlődése, épen Ausztria reánehzedése alól kibontakozásnak, szabadabb mozgásának eredménye, melyben alkalmazhatta önerőit, önállózatát *önmagá számára*. Amit teremtet a kiegyezés óta bámulatos; de *ön célért és önésszközökkel teremtetett*, s nincs abban mit köszönnie Ausztriának; s nem is vindikálhat abból Ausztria semmit magának; s nem huzhatja ki különösen a kvóta emelés iránti követelése jogosultságát. Beláthatja hova fejlődött volna Magyarország a bennelevő fejlődési erőnél fogva ha Ausztria századokon át lekötve nem tar-

totta volna; vagy mennyivel nagyobb lett volna e fejlődés csak 1867. óta is, ha a közügyekből folyó terhek Magyarország vállain a 31.4 kvóta arányban nem feküdtek volna, s ezen összeget függ. magy. államiságának fejlődésére és erősítésére ruházta volna be. Ha had-, pénz-, kereskedelmi ügyét rendezve, — Ausztria érdekeit nem kellett volna szolgálni! Az a nagy jóssággal csak 35 százaiékra szabott emelés, már ma is minden további emelkedés nélkül kerek 4 milliót tenne. Erre pedig nagy szükségünk van nekünk magunknak épen a végén, hogy közgazdaságunkat a fenyegető válságból kimentsük, hogy tönkrement szőlőszetünket, sertéskereskedelmünket, sőt földmívelési viszonyainkat stb. is regeneráljuk s ha lehet előbb vigyük. Nem is azért követel tán Ausztria, hogy megadjuk, hanem hogy legalább az eddigi kvótát abban az örömlükben, hogy feljebb nem emelték — ezután szivesebben viseljük és sikerül elfelejtetni velünk, hogy a külügy, hadügy stb. önálló államiságunk követelményének hiányáért nem fogunk annyira zugolódni; hogy a 31.4 kvótával elaltatnak! Meglehet elégedve a közösségnek minden imádoja a mi eddigi hozzájárulásunkkal, mert nem csináltuk mi azokat az adós-ágokat, melyek terhét a jó béke kedvéért hordozzuk. Nem kaptunk mi azért semmi rekompenciációt; ellenben mi Ausztriát legalább alkotmányosságához segítettük. Vigyázzanak azért azok, kik most a kiegyezés felújításánál a nemzetet képviselik, hogy ne az illetéktelen és jogosulatlan teher fokozása által gyűlöletesebbé, hanem a megillető jogok kiküzdése és biztosítása által legalább türethetőbbé tegyék azt. Mert bizonyos, hogy Magyarországon a kiegyezés nem népszerű és óhajtott, hanem csak eltűrt „*necessarium malum*.” Önállóság és tügetlen államiság Magyarországra bizonyosan — s talán Ausztriára is jobb volna, mert önérejeket szabadabban fejthetnék ki, s egymás biztosítása feltételének is inkább megfelelhetnének.

A min. elnök ellene szolt a kvóta emelés hírének, s azt mondta, hogy a parlament elébe tartozik. Igaz! . . . de azt ók adják tudtul az osztrák kormányférfiaknak, hogy az emelésnek csak szóba hozása is a közgazdasági válsággal küzdő Magyarországon, sem nem diskrét, sem nem tanácsos. Azon gyalázatos förmedések, amelyek az osztrák parlamentben, egyr. tek. társulatokban elhangzanak, melyek Magyarország boldogulása iránt Ausztriában nemcsak irigységet, hanem épen ellenséges áramlatot bizonyítanak; az a Bécs városi Lueger-féle tüntetés, az az általános roham, melyet a liberalizmus ellen intéznek, az a diszkreditált parlamentarizmus, mely Ausztriában van stb. stb., nem ak nem idéstíti Ausztriához Magyarország hamisítlan alkotmányos érzését, hanem azon gondolat és tapasztalat, hogy Ausztria gonosz példája veszélyezteti a mi liberalis irányzatban előhaladásunkat is, közgazdaságilag pedig épen ellenünk tör — semmiképen nem alkalmas minket az Ausztriával való viszony szorosabbra fűzésére és több-több áldozat-hozatalára sarkalni.

A Tribuna válsága. Albini Livius dr. Ratiu ellen a nagyszabeni járásbírósnál indított pörének tárgyalását Nagy-Szebenben a bizonyítékok kiegészítéseig elhalasztották. Albini Liviusnak a Tribuna tulajdonjogára vonatkozó igénybejelentését a járásbírósnak elvetette s a Tribuna-nyomdára vonatkozó végrebajtási zálogjogot fentartotta. — A román nemzeti párt központi bizottságának nagyszabeni és kültagjai tanácskozást tartottak a Tribuna-válság ügyében.

A „Kath. Autonomia,” mely közel áll a kormányhoz a Bánffy min. elnök és Apponyi gr. béke ömlengéséből következtetett „*treuga dei*”-t úgy értelmezni, hogy abból a min. eln. nagy államférfiu bölcseségét huzza ki. A béke-ajánlattevőtől ugyanis elfogadta a békejobbot, melynek el nem fogadására várt, s ebből követ kezöleg a visszautasítás által indokolt zavarok csinálására, — készen volt az ellenzék; elfogadta, hogy tulajdon Apponyi furfangján,

s netaláni zavarok szerzése esetében szemérvethesse, hogy ime a mit kérétek megadtam . . . hát mit akartok? Ezért nyújtotta oda Bánffy jobbjának »a kis ujját« Apponyi grófnak. A fuzióból épen semmi se lesz, mert azt Apponyi kassai beszédjével maga járszotta el, melyben kimondta, hogy szóba se áll a kormányval míg ezek, azok és amazok, femállanak. A kassai beszéd azon részét nem lehet kitörölni az emberek emlékéből; azok a bizonyos dolgok pedig még fennállanak, fenn is fognak állani; a nemes gróf pedig nem tagadhatja meg magát. . . tehát nem lesz fuzió. Mily értéke van ezen okoskodásnak? . . . meghatározni nem lehet; annyit következtethetünk, hogy a modern augurok nem egymás szemébe, — hanem egymást állatva, egymás felültetésén nevetnek.

Külföld.

A szerb kormány a „*Narodni Listy*” című lapot, állítólag azért, mert Magyarországot folyton szidalmazta — megszüntette. Van is Szerbiának más elég életbevágó ügye, melylyel foglalkozniok lapjainak háládatosabb lesz, mint a szomszédos és barátságos állam szidalmazása; de hogy ezért be is szüntetnek valamely lapot — az szinte hihetetlen, különösen kis államokban, melyekben az oroszlanhoz rugdosás, a lapoknak életfentartását biztosító foglalkozása szokott lenni. Feltűnőbb annál inkább Szerbiában a disznóháboru idejében, s mikor a magyar közvélemény az onnan betóduló buzában is a magyar gazdaság érdekének sérelmét találja; de különösen, mert Szerbiában a muszka-felé gravitást, a muszka rokonszenvet ismét előtérbe látjuk toladadni. Ha ama lap betöltése nem valamely rejtett tit fedez, hanem csupán Szerbiának Magyarország iránti barátságából ered — ennek erkölcsi illem kifejezése: akkor a szerb kormánynak csak szerencsét kívánhatunk azon utonhaladáshoz, melyet már megkezdett.

Az Angol királynő és unokája a német császár. A Daily Chronicle jelenti, hogy az angol királynőnek egy külfutárja Berlinbe Vilmos császárnak levelet vitt Viktória királynőtől. A császár a levélre azonnal sajátkezűleg válaszolt. Mindakét levél komoly, de nagyon barátságos hangu. A császár környezete előtt állítólag így nyilatkozott:

— *Azt hiszem, a királynő ezzel a levelemmel meglesz elégedve.*

A császár, hir szerint, a következőt írja levelében:

»Kezet nyujtok a büszke, de nemes nemzetnek és királyi szavammal biztatom, hogy én — a mint kormányom már ki is jelentette, — egyáltalában nem gondoltam arra, hogy az angol nemzetet megsértsm.»

E levél itélve: az angol-német viszály éles ségéből vesztett, s talán nem bomlik fel — a béke.

Közgazdaság.

Az állam-vasuti jövedelem-emelést nem azon módon eszközlik, mint mult évben hirdették az első osztály helyett: luksusz-kocsik berendezésével, melyekért aztán megfelelőleg magas ár fizetnének, hanem újabb hir szerint a vasuti igazgatóság által már elkészített s a keresk. min. által jóváhagyott személy-díjszabás *első és második osztályban is 25 százalékkal emeli* az utazási díjakat, a harmadik osztályban azonban a díjszabás változatlanul maradna. A díjszabásnak ilyenén emelése a második osztály megdrágításával a harmadik osztályba utasítja azokat a szegényebb honoráciorokat sőt birtokosokat és kereskedőket is, kik eddig a második osztályt használták, mely körülménynél fogva az új díjszabás aligha megfelel a célnak. Az új díjszabás épen a millenniumra kerül alkalmazásba, a mikor a rendkívüli utazás miatt nem tetszik céltalansága, hanem majd a millennium után bekövetkező időben látszik meg, hogy mit eredményez.

A „Budapesti Viktória gőzmalom részvénytársaság” szegedi nagy gőzmalma leégett. A kárt százazerekre teszik. Érdekelve van a „Generali” bizt. társaság is.

Telefon 57-94.

Erdélyrészi bortermelők

raktára

Weiszbürg József

BUDAPESTEN,

VIII., József-körút 33.

(Rákóczy-térrel szemben.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy természetes hegyi borok; rizling, muskatály, csemege és asszu borokat tartok raktáromban azonkívül cognac rum, szilviorium, barack-palinka barack-ikör, mindennemű bel- és külföldi pezsgőt és liköröket.

Megrendelések pontosan és díjmentesen házhoz szállítva eszközöltetnek.

Transitó pincék: Bpest Promontor.

A legnagyobb óragyár!!!

Ujabb gépek föltalálása folytán, abban a helyzetben vagyok, hogy a következő bámulatosan olcsó árakou szállíthatok:

Zsebórákat:

Niklből. Anker-Remontoir, pontosan járó s másodpercekre igazítva 1 frt 95 kr., oxidálva 2 frt 10 kr., aranyozva 2 frt 50 kr.

Ezüst Remontoir, pontosan járó s másodpercekre igazítva 4 frt 50 kr., Anker-Remontoir, három ezüst fedéllel, duplán fődve, igen erős tokkal, pontosan járó s másodpercekre igazítva 6 frt 80 kr.

Tula (Email) Anker-Remontoir három ezüst fedéllel, extra-erős tokkal, pontosan járó, másodpercekre igazítva 9 frt 75 kr.

Niki Valamennyi ezüst óra el van látva a cs. kir. fémjelző-bélyeggel vagy aranyozott óra-lánczok, igen szépen kidolgozva, csinos compasszal, darabja 35 kr. tucza 3 frt 50 kr.

Kerek ebéd-óra, fényezett barna fakerettel, fekete üvegmutató lappal s arany-számjegyekkel, finoman metszett mutatókkal, horgony-szerkezettel és felhúzó kulccsal, igen pontosan járó s szabályozott 1 frt 70 kr.

Kerek fall-óra, nikkelirozott kerettel, horgony-szerkezettel és felhúzó kulccsal, igen pontosan járó s szabályozott 1 frt 28 kr.

Baby ébresztő-óra nickl tokkal, szabályozva s pontosan járó 1 frt 50 kr., ugyanez éjjeli világitóval 1 frt 60 kr., napi keletjelzővel és éjjeli világitóval 1 frt 95 kr.

Kívánatra illusztrált árjegyzéket küldök ingyen és bérmentve.

Nem tetsző áruimat 8 napon belül visszaveszem s az érte fizetett pénzt azonnal és bérmentve visszaküldöm.

PAMM F. Krakó Stradom 15.
Alapított 1852-ben.

PSEPHOFER J.-féle

gyógyszertár,

BÉCSBEN, I. KER. SINGERSTRASSE 15 SZ. ALATT „ZUM GOLDENEN REICHSAPFEL“.

Vértisztító labdacok. ezelőtt általános labdacok neve alatt; ez utóbbi nevel teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna. Évtizedek óta ezen labdacok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszorból készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacok háziszorból ajánlatnak és ajánlattak minden oly bajknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek; mint epe-zavarok, májbajok, kólika, vértulások, aranyér, béltelenség s hasonló betegségeknél. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak vérszegénység és az abból eredő bajknál is: így sápkórnál, idegességből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacok oly könnyen hatnak, hogy a legcsekélyebb fájdalmakat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül is bevehetők.

A számtalan hálaíratból, melyet e labdacok fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után egészségök vissza nyeresé folytán hozzáknak intéztek, ezen helyen csakis néhányat említnék azon megjegyzéssel, hogy mindenki, a ki ezen labdacokat egyszer használta, meg vagyunk győződve, hogy azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30-án.

Tisztelt Pserhofer ur! Legyen oly szives és küldjön nekem ismét 15 tegerceset az ön felülmulhatatlan vértisztító labdacsaiból utánvéttel. Fogadja ez uton is legmélyebb köszönetemet labdacsa csodáhatásáért.
Maradok teljes tisztelettel
Pawlistik Ferencz, Köln, Lindenthal.

Harsche, Földnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.

Tekintetes ur! Isten akarata volt, hogy az ön labdacsa kezeim közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom: En gyermek ágyban meghültem, olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az ön csodálatra méltó labdacsa engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg Önt ezért ezerszer. Nagy bizamam van hogy ezen labdacok engem is tökéletesen ki fognak gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáláltak.
Knifcz Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mélyen tisztelt ur! A legforróbb köszönetemet mondok ezennel Önnek 60 éves nagynéném nevében. Az illető öt éven át szenvedett gyomorhurutban és vízkórásban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondtam, midőn véletlenül egy dobozt kapott az ön kitűnő vértisztító labdacsaiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult.
Legfőbb tisztelettel
Weinzeittel Jozefa.

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1889. márcz. 27-én.

Tekintetes ur! Alulírott ismétlen kör 4 csomagot az ön valóban hasznos és kitűnő labdacsaiból. El nem mulaszthatom legnagyobb elismerésemet kifejezni ezen labdacok értéke felett és azokat, ahol csak alkalman nyílik, a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszészerinti használására Önt ezennel felhatalmazom.
Teljes tisztelettel
Hahn Ignác.

T. ur! Felkérem, miszerint az ön vértisztító labdacsaiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék, Csakis az ön csodálatos labdacsaikak köszönhetem, hogy egy gyomorhajtól, mely engem öt éven át gyötört megszabadultam. Ez en labdacok nálam sohasem fognak kifogyni, s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel
Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacok csakis a **Pserhofer J.-féle** az „arany birodalmi almához“ **csodálatos gyógyszer tárbán, Bécsben, I., Singerstrasse 15. sz. a.** készítettnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacost tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag melyben 6 doboz tartalmazatik 1 frt 5 krba kerül; bérmentetlen utánvételi küldésnél 1 frt. 10 kr. egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.
Az összeg előbbeni beküldésénél (mi legjobban posta-utalványon eszközöltetik) bérmentes küldéssel együtt 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr., és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

N.B. Nagy elterjedésük következtében ezen labdacok a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt utánzóztatnak; ennek következtében kéretik **csakis Pserhofer J.-féle vértisztító labdacokat követelni és csakis azok tekint-**

hetők valódiaknak, melyeknek használati utasítása a Pserhofer J. névalírással fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon alírással vörös színben van el látva.

Bernhard-féle alpesifü liqueur Bernhard W. O.-tól Bregenzben, 1/4 üveg 2 frt 60 kr., 1/2 üveg 1 frt 40 kr., 1/3 üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs gyors és biztos hatású legjobb szer minden köszvényes és csuszó bajok, u. m.: gerinceggyántalom, tagszagatás, ischias, migraine, ideges fogfájás, főfájás, fülzágatás stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Tannochinnin hajkenőcs, mennyi hajnövesztő szer között orvosok által a legjobbnek elismerve, Egy elegánsan kiállított szelenczével 2 frt.

Általános tapasz, Steudel tanártól, Útés és szurás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujkkacaz, sebes-vagy gyuladt mell vagy más ily bajknál mint kitűnő szer lön kipróbálva, 1 tévely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fogbalzsam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre, mint legbiztosabb szer elismerve, 1 köcsöggel negyven krajczár bérmentve 65 kr.

Utifünedv, egy általános ismert kitűnő háziszor, hurut, rekedtség, görcsös-köhögés stb. ellen, egy üvegeske 50 kr., 2 üveg bérmentve 1.50.

Élet-eszencia (prágai csöppek) megromlott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszor, 1 üvegesével 22 kr., 12 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só Bu'rich A. W.-től. Kitűnő háziszor a rossz emésztés minden következményei u. m.: főfájás, szédülés gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér, dugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 forint.

Angol csodabalzsam, egy üveg 50 krajczár, egy kis üveg 12 krajczár.

Por a lábizzadás ellen. Ezen por megszünteti a lábizzadást s az által képződő kellemetlen szagot, épen tartja a lábait és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Golyva balzsam, kitűnő szer golyva ellen. Egy üveg 40 kr, bérmentes küldéssel 65 krajczár.

Stoll-féle Kola-készítmények Kitűnő szer az idegek érsi tésére gyomorhajok esetén s a végbél megbetegedésénél. 1 liter Kola Elixir, vagy bor 3 frt, — 1/2 liter 1 frt 60 kr., — 1/4 liter 85 kr. Császár — Kola — Elixir palaczkokban 5 frt 50 kr. — 3 frt, — 1 frt 60 kr.

Mia-Poko, kitűnő szer egyoldalú fejfájás, fogfájás, rheuma stb. ellen.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül, az osztrák lapokban hirdettet összes bel-és külföldi gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak és a készletben netán nem levők gyorsan és olcsón megszerzetetnek. — Postán megrendelések a leggyorsabban eszközöltetnek, ha a pénzeszég előre küldetik; nagyobb megrendelések utánvéttel küldetnek. Bérmentve csakis oly esetben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek. Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerész urnál Király utca 12 sz.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, Fötér, a főpostával szemben.